

מראי מקומות- בבא קמא ס"ד

בריבה ומיעט, וצ"ב במה פליגי. וכ' בחי' ר' מאיר שמחה, דבני מערבא ס"ל דהיכא דהפרט כתיב לאחר הכללים, אמרי' דהך פרט לא כתיב אלא אכללא בתרא, וממילא יש כאן כלל ופרט, דאמרי' דאין בכלל אלא מה שבפרט, וע"ז בא הכללא קמא, שהוא כולל כל מילי, ומרבה כל מה שהוא דומה לאותה פרט, והוי כלל ופרט וכלל. אבל תנא דבי ר"י ס"ל, דמעיקרא שדינן הפרט אב' הכללים, וממילא הו"ל כאילו כתיב כלל ופרט וכלל ופרט. ובכה"ג אמרי' דהו"ל פרט וכלל ופרט, ובפרט וכלל ופרט דרשי' דהכל כעין הפרט, וככלל ופרט וכלל, וע"ז בא כללא קמא ושדי' בתרי', וע"כ בא לרבות כל דבר, שהרי כבר מרבי' כעין הפרט. והוסיף שאין לדרוש הכלל ופרט וכלל ופרט כמיעט וריבה ומיעט, שהרי אין מדה כזו בתורה.

(ג) **שדי שור בין המצא לתמצא וכו' ודרוש הכי, מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון, אף כל דבר המטלטל וגופו ממון- הק' התוס' ר' פרץ, לימא דשור אתא למעוטי דאינו חייב אלא בקרב ע"ג מזבח דומיא דשור. ותי' דא"כ לשתוק מחיים, ואם כתיב חיים ע"כ מה דפרט שור הוא כדי לרבות כל דבר המטלטל וגופו ממון. ואף דלעיל דרשי' הכי אע"ג דכתיב חיים, התם שאני דחיים הי' כללא בתרא, ולא הי' יכול לשתוק מיני', דאם שתיק מיני' לא הי' כלל ופרט וכלל, אבל עכשיו אמרי' דכתי' המצא תמצא, כללא קמא ובתרא מלבד מה דכתיב חיים, ולכן שפיר יש ללמוד מזה דשור בא ללמדנו דמה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון, אף כל וכו'.**

(ד) **חד למעוטי קרקע, וכו'- כ' הרש"ש דהשתא לפי המסקנא נראה שאין למעט דבר שאינו מסויים בגנב עצמו, ורק בטט"ג, כיון דלא כתי' מיעוט לגבי גנב עצמו. אבל לתנא דחד בגנב וחד בטט"ג, אפי' בגנב עצמו אינו חייב בדבר שאינו מסויים. אולם ע' בתוס' ר' פרץ שג"כ העיר דהשתא מנ"ל למעוטי דבר שאינו מסויים, דהא ליכא יתור למסקנא זו, ותי' דבתר דגלי לי' לעיל בטט"ג, נגמר מיני'**

(א) **אילו כך, הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים, וכו'- הק' תוס' (בתוד"ה יאמר), למה צריכין לומר מה הפרט מפורש בעלי חיים, לימא מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא, דהיינו לאתויי עופות טהורים, שנבלתן מטמא בבית הבליעה, ולא הוי מצי להק' תו כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור, ושפיר אצטריך המצא תמצא. ותי' דס"ל לתנא זו דאינו מסתבר לתלות דהצד השווה שבכל אותן דברים בקרא הוא מצד הטומאה, דהא טומאתן חלוק מהדדי יותר מדאי, דשאר הבהמות בקרא הם טמאים במגע ובמשא, והעוף טהור מטמא רק בבית הבליעה. אולם זהו דלא כהברייתא דלעיל (סב:): דבאמת נקט דיש לדרוש כן בהקרא, ומבואר דלא ס"ל לסברא זו דתוס', וע"ע במה נחלקו. וכ' האתון דאורייתא (כלל א', ד"ה וע"ע בב"ק) דלכאו' נח' בהחקירה שחקר שם. דהיינו, מהו הביאור בהא דנבלת עוף טהור מטמא רק בבית הבליעה (ולא במגע ומשא), האם הביאור הוא דהו"ל טומאת אכילה, או דלמא טומאת מגע הוא, אלא דהתורה הגביל המקום שבו שייך הטומאת מגע, דהיינו דאינו מטמאו במגע אא"כ הוא בבית בליעתו. וא"כ, י"ל דתנא דלעיל ס"ל דבאמת טומאת מגע הוא, רק שיש לו מקום מיוחד דשייך ליטמא בטומאת מגע. וא"כ, שפיר יש לדמות טומאתו לטומאת שור וכו', דשניהם טומאת מגע נינהו, רק דהשור מטמא במגע בכל מקום, והנבלת עוף טהור מטמא רק בבית הבליעה, אבל ביסוד הו"ל שם טומאה אחת. אבל תנא דבי חזקי' י"ל להיפוך, דס"ל דמה דנבלת עוף טהור מטמא בבית הבליעה אינו ענין לטומאת מגע כלל, אלא אופן של טומאת אכילה הוא, וא"כ שפיר כ' תוס' דיש ריחוק גדול בין טומאת נבלת עוף טהור לטומאת שור וכו', דבטומאת שאר בהמות הטומאה הוא במגע ובמשא.**

(ב) **כדאמרי במערבא, כל מקום שאתה מוצא ב' כללות הסמוכים זל"ז, הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט- בהמשך הביא הגמ' מתנא דבי ר' ישמעאל, דדורשין אותן בכה"ג**

מיירי בגלגול שבועה, אבל כ' דמהשטמ"ק הנ"ל מבואר דלא כן, אלא דבאמת מיירי בקפץ ונשבע. וכ' דאולי יש לחלק בין גנב לטט"ג, דבגנב עשה מעשה גניבה, וא"כ י"ל דאפי' שבועה כל דהו יכול לחייבו כפל, משא"כ בטט"ג, דבעינן שבועה אלימתא דוקא לחייבו כפל. עוד צידד דדוקא בטט"ג, דעדיין חייב לשלם אפי' אחר שקפץ ונשבע, דאין שבועה זו פוטרתו מלשלם, בזה אמרי' דשבועה כזו, דקפץ ונשבע, אינו מחייבו כפל. אבל אצל הגנב עצמו, דהי' פטור אפי' קודם שנשבע, שהרי לא הי' להנגנב שום ראי' כדי לחייבתו, א"כ בזה אמרי' דאף קפץ ונשבע יכול לחייבו כפל.

בגנב עצמו (ואע"ג דמיעוט דקרקעות ועבדים ושטרות אינו נלמד מטט"ג, כ' דכבר העיר בזה לעיל, וכ' דשאני הכא דגילוי מילתא בעלמא היא).

(ה) **אבל כל הני פרטי למה לי- פרשי,** אי למעוטי קרקעות, וכו', הא כבר אמעיטו להו מהנך פרטי דכתיבי בעל כל דבר פשע. וע' **רעק"א** שהעיר דפרטים אלו לא כתיב אלא בסופא דקרא, דמיירי בטט"ג, וא"כ מהכ"ת לומר דגם בגנב עצמו שייך הני פרטים. וכ' דמסתמא קאי גם ארישא דימצא הגנב. ובתוס' ר' פרץ אי' באו"א קצת, דכיון דכתיב גנב וטט"ג אצל הדדי, ממילא הוקשו להדדי.

(ו) **כדתנא דבי ר' ישמעאל, דתנא דבי ר' ישמעאל, כל פרשה שנאמרה ונשנית וכו'-** הק' השטמ"ק, "דה"מ כשהחידוש הוא בפרשה האחרונה, וכן הוא בכל מקום. אבל הכא החדוש הוי בפרשה הראשונה, דהיינו אם המצא תמצא שנאמרה קודם לפרשה דאם ימצא, וא"כ לא שייך הכא לומר כל פרשה שני' שנאמרה וכו', ושמא י"ל דנשנית אינו רוצה לומר באחרונה דוקא, אלא פעם אחרת קאמר, מה לי בראשונה מה לי באחרונה".

(ז) **ואימא גנב עצמו בשבועה- יש לעי,** איזה שבועה היא זו, מה שייך שיהי' חייב הגנב לישבע שיהי' שייך לומר שאינו חייב כפל אלא בשבועה. וע' **בכובע ישועה** שדייק מדברי השטמ"ק בשם הר"י דמיירי כאן שחשדו שגנב, וקפץ ונשבע שלא גנב, וצידד הגמ' דדוקא בכה"ג יהי' הגנב חייב כפל אם נשבע לשקר. וביאר הכובע ישועה, דמה דלא כ' השטמ"ק דמיירי בטען ברי שהוא גנב, ורק דחשדו, היינו משום דמשמע שיהי' צריך להיות דומה דשבועה דטט"ג, שהוא שבועת השומרין, שהוא שבועה מתביעת ספק, וא"כ כאן ג"כ מיירי בספק. אולם הק' דעדיין אינו דומה, דהא בטט"ג הרי הוא נשבע שבועת ב"ד, וכאן הרי הוא קפץ ונשבע, והניח בצ"ע. וע' **בקונסרסי שיעורים** (י"ט, א', ד"ה ויש להקשות) דכ' דלכאור' א"א לומר דמיירי בקפץ ונשבע, דהא אי' לקמן (ק"ו) דבטט"ג אין שבועה של קפץ ונשבע מחייבתו, וא"כ לכאור' ה"ה בגנב יהי' הדין כן. וכ' דאולי